

5338

ԲԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ
ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԳԱՂՂԻՆԲԵՆԷ

84

Բ-34

ԳԻՆ 1 ՂՐԵ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՅԵՂԱԳՐ. ԶԱՐԵԿ Ե. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
1909

319 ~~Յուսման գրքերի համալիր~~
~~Հայկական գրականություն~~

13 APR 2011

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

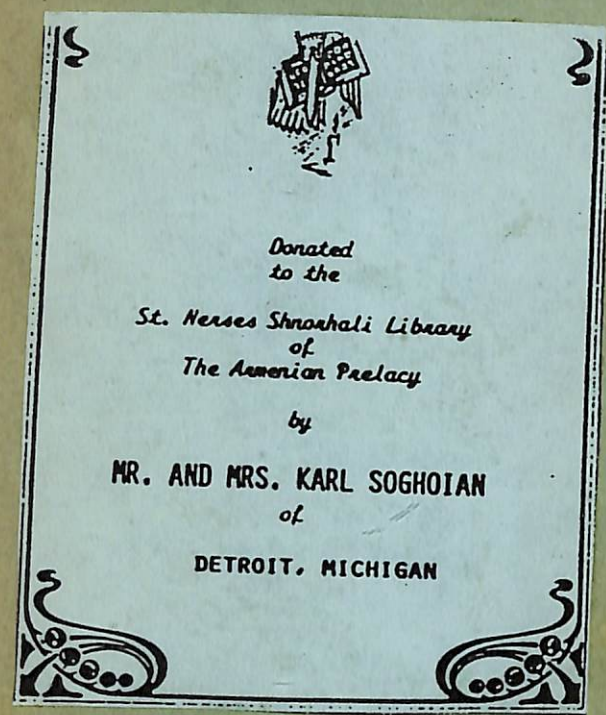
ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՑԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԳԱՂՂԻՆԻՆԷ

ՍՈՒՐԱ ՆԵՐՍԵՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
 ԳՐԱԴԱՐԱՆ
 ST. NERSES SHNORHALI
 LIBRARY

Կ. ՊՈԼԻՍ
 Ցպագր. ԶԱՐԵԶ Ն. ՊԷՐՊԷՐՅԱՆ
 1909

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

ՏԵՍԻՆ Ա.

ԱԼԵՔՍԻ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴԻ

Ֆլորին (Ալեքսիին) — Ա՛լ խոստացաք, այնպէս չէ՞:
 Ալէքսի (Մսագբաղ) — Այո՛, օրիորդ:
 Ֆլորին (Ղնկերացը) — Ուրեմն երթանք պատրաստուինք:
 Գամէլիա — Աղուոր Բարեկենդան մը պիտի ընենք:
 Ժօզէֆին — Այո՛, այո՛, լաւ պիտի գբօսնուենք:

Ֆլորին — Առ այժմ մնաք բարեաւ, Ալէքսի:
 Գամէլիա — Ցտեսութիւն, միւսիւ Ալէքսի:
 Ժօզէֆին — Մի՛ մոռնաք մեզի: (Օրիորդ կը մեկնի)
 Ալէքսի — Շնորհակալ եմ, օրիորդք: (Առանձին) աղւոր

Բարեկենդան մը պիտի ընենք, հը՛, բայց ի՞նչպէս. գրպանիս մէջ կուտ մը չկայ: Նախ և առաջ ասոր մէկ ճարը գտնելու ենք. այո՛, այո՛ անկուտիութեան դարման մը փնտռելու ենք: Երկու շաբաթուան մէջ հօրեղբորս երեք անգամ նամակ գրեցի, վտանգաւոր հիւանդութեամբ մը տառապիլս իմացուցի, բայց չի պատասխանեց, ստակ մը չի ղրկեց. ես ալ բարկացած մեռայ. ուստի հիմա, յուզարկաւորութեանս համար անհրաժեշտ եղած ծախքին պատկառելի գումարը թող ղրկէ: Թէպէտ և խեղճ մարդը իրաւունք ունէր նոյն նամակներուս չի պատասխանելու, վասն զի ծնողացս մեռնելէն ի վեր՝ նա զիս աղէկ խնամեց և ուսմունքս կատարելագործելու համար մինչեւ Բարիկ ղրկեց, ուր չորս տարի է կը բնակիմ, բայց վարժարանին մէջ, սիրահարութենէ ուրիշ բան մը սորված չունիմ, առջի գիտցածներս ալ մոռցայ: Հօրեղբորսմէս գրքի, թուղթի, գրչի ու մեկանի համար քաշած գումարներս գարեջրատուններուն մէջ լմնցուցի, և վերջապէս մարդը վարպետ ելաւ ու գրած սուտերուս տ՛լ ոխաւ ականջ չի կախել, որով պարտաւորեցայ վերջին փորձ մը ընել: Ֆրետերիկ ընկերոջս աղաչեցի, անոր կողմէն հօրեղբորս ուղղեալ նամակ մը գրել տուի, որուն մէջ, իմ ժամատետնդէ մեռնիլս կը գուժէ և անկէ կը պահանջէ յուզարկաւորութեանս համար ըլլալիք ծախքը: Բայց պիտի ըսէք թէ վերջապէս օր մը ողջ ըլլալս ի՞նչպէս պիտի իմացնենք մեր ծերուկին, է՛հ, այն ալ հաշիւ կը մտածենք: Հիմա նայինք որ Ֆրետերիկ վերադառնայ նամակատունէն, ուր քիչ մը առաջ՝ հօրեղբորէս գալիք ըստակները առնելու գնաց: Ա՛հ, վայրկեան մը առաջ ձեռքս հասնէր սա ոսկիները. ո՛ւր մնացիր, Ֆրետերիկ, շուտ ե-

ԱՆՁԻՆՔ

ՄՈՒԶԱՐ, աչքերը ցաւոտ ծերունի վաճառական մը
 ԱԼԵՔՍԻ, Մուղարի եղբոր որդին
 ՖՐԷՏԷՐԻԿ, Ալէքսիի ընկերը
 ԱԼՖՅՆՍ, » »
 ՖՐԱՆՍՈՒԱ, » »
 ՖԼՕՐԻՆ, Ալէքսիի սիրուհին
 ՔԱՄԵԼԻԱ, Ֆրէտերիկի »
 ԺՕԶԷՖԻՆ, Ֆրանսուաի »
 ՎԻՕԼԷԹ, Ալֆօնսի »

ԱՅՏԳՆ Ե Ի ԲԱՐԻԿ

Տեսարանը կը ներկայացնէ գեղեցիկ սրահ մը, խորը, ինչպէս և ձախ կողմը դուռ, սեղան և աթոռք:

1787-2011

կուր. (Ներսէս երգողի մը ձայն) : Ինքն է... յաջողած ըլլա-
լուն համար ուրախութենէն կ'երգէ : (Դոճեկ կը նայի) Ա՛,
ան է՛, Ալֆօնսն է եղեր :

Տ Ե Ս Ի Լ Ք.

ՆՈՅՆ ԵՒ ԱԼՖՕՆՍ

Ալէքսի — Ի՞նչ լուր, բարեկամ :

Ալֆօնս — Առ այժմ ձեռքերս պարապ գրպաններուս մէջ
դրած՝ վեր վար պտտելէս ուրիշ լուր մը չունիմ :

Ալէքսի — Յրէտէրիգը չի տեսա՞ր :

Ալֆօնս — Ո՛չ :

Ալէքսի — Ուրե՛մն... : Ինծի նայէ, չե՞նք կրնար մէկէն
փոխառութիւն մ'ընել :

Ալֆօնս — Եղբայր, չորս տարի է որ աս վարժարանին
մէջն ենք, ես այս աստիճան դրամական նեղ կացութիւն չէի
տեսեր. առաջները, հարիւրին 3—4 տոկոսով շատ զիւրու-
թեամբ կրնայինք փոխառութիւններ ընել, զոր ամսագլխուն
մեր ծնողքներէն առած ամսականներնէս կը հատուցանէինք.
բայց հիմա, եթէ ինքզինքնիս ալ աւանդ թողունք, կուտ մը
չեն տար մեզի, եղբայր :

Ալէքսի — Բայց այդ թշուառական սեղանաւորները չե՞ն
մտածեր թէ ի՞նչպէս պիտի անցունենք մենք Բարեկենդանը :
Մտածէ՛ անգամ մը, եղբայր, դուն սիրուհի մը ունենաս, որ
կը խնդրէ Բարեկենդանը հետդ անցունել, դուն ալ խոստա-
ցած ըլլաս, բայց ետքը... ա՛հ, հիմա կը թռցնեմ... գըր-
պանդ կուտ մը չըլլա՞յ... ասկէ աւելի ցաւալի վիճակ մը կ'ըլ-
լա՞յ, այս սեղանաւորները դուք ըսած բանդ ամենեւին չունին :

Ալֆօնս — Զարմանալի խօսքեր կ'ընես, Ալէքսի, այդ տե-
սակ մարդոց քով գութ և կարեկցութիւն կը փնտռես, մը-
տածէ՛ անգամ մը թէ գրելու համար գործածած գրիչներնիս
երկաթ, պատառաքաղնիս երկաթ, դգալներնիս երկաթ, կե-
րակուրներնուս, ջուրերնուս ամանները երկաթ, մինչեւ իսկ
անկողիններնիս երկաթի վրայ տարածուած են, է՛, ուրեմն,
այդչափ երկաթի մէջ ապրող մարդուն սիրտն ալ միթէ եր-
կաթի չի՞ փոխուիր :

Ալէքսի — Բայց ասանկ չըլլար, ճար մը գտնալու ենք :

Ալֆօնս — Ես գտայ :

Ալէքսի — Ի՞նչպէս :

Ալֆօնս — Յրէտէրիգէն կ'ուզենք :

Ալէքսի — Օ՛, գտա՛ր ունեցողը :

Ալֆօնս — Ուրեմն Յրանսուէն կ'ուզենք, անոր համար
ըսելիք մը չունիս ա՛ :

Ալէքսի — Էօ՞ֆ, պարապ խօսքերով սիրտս մի՛ նեղացներ
Ալֆօնս, մեզի պէս այդ անկուտիներս ալ խօսքը մի՛ ըներ :

Ալֆօնս — Ուրեմն ի՞նչ ընենք :

Ալէքսի — Դուն քանի՞ ֆրանք ունիս :

Ալֆօնս — Երկու ֆրանք ունիմ, եթէ իմ բաժինիս ին-
կածը այսչափ է՛ կուտամ :

Ալէքսի — Երեք ֆրանք ալ ես ունիմ :

Ալֆօնս — Երկու երեք ալ՝ չինք :

Ալէքսի — Հինգ ֆրանքով Բարեկենդան կ'ըլլա՞յ :

Ալֆօնս — Իրաւ որ չեմ գիտեր (Կը մտածէ) :

Ալէքսի — Ի՞նչ կը մտածես :

Ալֆօնս — Միտքս միշտ մը եկաւ, բայց արդեօք կը յա-
ջողի՞նք :

Ալէքսի — Ի՞նչ միջոց, ըսէ՛, կ'աղաչեմ :

Ալֆօնս — Սա... սա դիմացը նստող հանդիսատես պա-
րօններէն ուզենք կ'ըսեմ, թերեւս մեր վրայ կը խղճան :

Ալէքսի — Մէյ մը փորձենք, բերաննիս չի յոգնիր ա՛ :

(Միաբերան կ'երգեն)

Բարեկենդանի անկուտիներն ենք,

Գիշեր ու ցորեկ մենք հով կը կլնենք,

Տեսնողը մեզ խիստ հարուստ կը կարծէ,

Կուշտը անօթիին վիճակը ի՞նչ գիտէ :

Ալէքսի — Կեցիր, ոտքի ձայն կայ. դէպի հոս մէկը կու-
գայ. (Խորի դոճեկն նայելով) ո՛հ, Յրանսուէն է եղեր... ա-
ւա՛ղ, Յրէտէրիգ չերեւար տակաւին :

Տ Ե Ս Ի Լ Ք.

ՆՈՅՆՔ, ՅՐԱՆՍՈՒՄԱ (ԵՏԲ) ՅՐԷՏԵՐԻԳ

Յրան — Բարեւ ձեզ, ընկերք :

Ալէքսի — Յրէտէրիգը տեսա՞ր :

Ալֆօնս — Ի՞նչ լուր :

Յրան — Ոչինչ :

Ալէք — Եւ ինչո՞ւ այդչափ կարմրեր ես :

Յրան — Պատճառը կ'ուզէ՞ք հասկնալ :

Ալֆ — Այո՛, այո՛, հասկնալու ենք :

Յրան — Յայտնի է ես՝, անկուտիութիւնն է. նամակա-

տունը գացեր էի՝ մօրս կողմէն եկած նամակը առնելու:

Ալֆ — Լա՛ւ, առի՛ր:

Ֆրան — Այո՛, մայրս ինձմէ ստակ ուզեր էր, ո՛ւսկից պիտի տամ. մեզի պէս ուսանողին գրպանը դրամ կը գտնուի՞, թող թէ խեղճ կինը իրաւունք ունի, վասն զի բժշկութեան վկայագիրս պիտի առնեմ ըսելով՝ զինքը խաբած և կլորիկ գումար մը ձեռքէն առած էի. խեղճը հիմա զիս առաջին կարգի բժիշկ մը կը կարծէ և ասոր համար ստակ կ'ուզէ. այս անպատեհութեան առաջին առնելու համար Ֆրէտէրիգէն մէկ երկու նարուէն ուզեցի, չի տուաւ, ես ալ բարկացայ և շունչս գինետունը առնելով՝ քանի մը հատ իրարու վրայ նետեցի. ահա ասկէ առաջ եկաւ դէմքիս կարմրութիւնը:

Ալէքս — Ֆրէտէրիգը տեսա՞ր:

Ֆրան — Այո՛, նամակատան մէջ:

Ալէքս (Ուրախ) — Ուրեմն եկուր մէյ մը քեզ համարուբեմ (Կը համբուրէ):

Ֆրան (Ձարմանով) — Աս ի՞նչ ըսել է:

Ալէք — Ձեռքը ծրար մը, բան մը կա՞ր:

Ֆրան — Ա՛, կ'երեւի թէ դուք դեռ բան մը չէք գիտեր. աս աղէկ:

Ալֆ (Ցածկէ Ալեքսիին) — Լեզուին տակը բան մը կայ:

Ալէք — Ֆրանսուա, ի սէր բարեկամութեան, տեսածդ կամ լսածդ մեզի պատմէ՛:

Ֆրանս — Եթէ պատմեմ, կը խոստանա՞ս ինծի հինգ նարուէնին չափ փոխառութիւն մը ընել:

Ալէքս — Կը խոստանամ:

Ֆրան — Սիրուհիիդ վրայ երդում մը ըրէ:

Ալէք — Ո՛հ, մ'երկնցնե՛ր, կուտամ ըսի քեզի:

Ալֆ — Կուտայ, կուտայ, ես ալ կը վկայեմ:

Ֆրան — Ուրեմն աչքդ լոյս, հօրեղբայրդ քեզի 60 ոսկի չրկեր է, Ֆրէտէրիգ՝ այն 60 ոսկիի կուուրօն ձեռքը նամակատունէն ինձմէ առաջ մեկնեցաւ:

Ալէքս — Հէ՛, իրա՛ւ կ'ըսես, ուրեմն անգամ մ'ալ պիտի համարուբեմ դքեդ: (Կը համբուրէ)

Ֆրան — Վերջապէս, գործերնիս կարգի մտաւ:

Ալէք — Բայց Ֆրէտէրիգը ո՛ւր մնաց, ո՛հ, մէյ մը սա՛՝ ասկինները տեսնէի՛, ուրախութենէս հիմա պիտի թոցնեմ:

Ֆրան — Ձեզի ատանկ տխմարութիւն մը ընես. էտքը

հինգ նարուէնը ո՛ւսկից պիտի առնեմ:

Ալֆ — Ասկէց զատ, քեզ ո՛վ պիտի կապէ:

Ալէք — Սա անպիտաններուն նայեցէ՛ք, մինակ ինքզինքնիս կը մտածեն, զիս չեն մեղքնար: Ա՛հ, Ֆրէտէրիգ, ո՛ւր մնացիր: (Ֆրէտէրիգ կը մտնէ, կուուրօն ձեռքը)

Տ Ե Ս Ի Լ Պ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՖՐԷՏԷՐԻԳ

Ֆրէտէրիգ — Եկայ, եկայ:

Ալէք — Ստակները:

Ֆրէտ — Հրամայեցէ՛ք: (Կուսայ)

Ալէք — Ո՛հ, շնորհակալ եմ, (Կ'սկսի համբուրել)

Ֆրէտ — Ձեզի բան մը ըսե՞մ, բարեկամներս, եթէ վարժարանի միւս ընկերներս մեր ասանկ մեռնել կեղծեմուս շնորհիւ ստակ ճարած ըլլալնիս իմանան, տարի մը չանցած՝ վարժարանին մէջ՝ ողջ մնացած ուսանող մը չը պիտի գտնուի. ամենքն ալ իրենց ծնողքներէն ստակ քաշելու համար պիտի մեռնին:

Ալէք — Ծիշդ է, վաթսուն հատ կարմրուկ ոսկիներ, բայց անգամ մը մտածեցէք, եղբարք, ի՞նչ աստիճան դժուրութիւն ունի սա՛՝ կլորիկ մետաղը, որ անմիջապէս լուսաւորեց այս մութ սրահը:

Ֆրան — Այո՛, ճշմարիտ է, միանգամայն մեր սրտերուն հրջանկութիւն պատճառեց:

Ալէքս — Ուրեմն կ'առաջարկեմ որ երեքս ալ ծունգի վրայ եկած, փառարաններք այս ամենազօր մետաղը (Քսակը արողին վրայ դնելէն ետք անոր առջին ծունգի վրայ՝ կ'ըսէ)

Քեզի համար սիրով գահեմ կեանքս, հօգիս, ո՛ւ տէր դրամ, Գթա՛ ինծի և ողորմէ՛, եկո՛ւր, մտիր դու իմ գրպան:

Աշխարհի մէջ մարդը շարժող մեքենան միայն դու ես,

Գիշեր ցորեկ պաղատիմ քեզ որ չի պակսիս իմ գրպանէս:

Ամենքը (Միաբերան) — Ձի քո է կարողութուն, քո է զօրութիւն, ո՛ւ կլորիկ մետաղիկ, Այցելէ՛ մեզի գէթ տարին հեղ մը, մե՛նք ենք քու գերիդ:

Ֆրէ (Նոյսպես) — Քու շնորհիւդ գոց գուները կը բացուին, թուլինկ ձայնէ՛ք՝ անգամալոյծք իսկ կանգնին:

Տգեղը՝ գեղանի, խռփածը՝ սիրուն, շնորհիւդ կ'ըլլան:

Ականին թափած, փառցած աղջիկներ աղուոր էրկան տիրանա՛ն:

Ամենքը — Ձի քո է կարողութիւն, ևայլն:

Ալֆ (Նոյնպէս) — Դու ես որ անմիտը խելացի ցուցնես,
Չորս խօսք չգիտցողը գիտուն հաշակես:

Ճշմարտախօս անկուտիին ականջ կը գոցես,

Չաթեմը աթեմին կը նախադասես:

Ամենքը (Նոյնպէս) — Ձի քո է կարողութիւն, ևայլն:

Ֆրան — Է՛, պարոններ, աղօթքնիս ըրինք, ո՞ւր է սա
մեր հինգ նարուկներ:

Ալէք — Ձգէ՛, հոգիդ սիրես, կատակի ժամանակ չէ:

Ֆրան — Ի՞նչպէս կատակ, յիշէ խոտուտդ:

Ալէք — Ա՛ռ, ա՛ռ, մ՛երկնցներ, ու գնա՛ օրիորդները հոս
կանչէ:

Ֆրան — Օրիորդները ո՞ւր են:

Ալէք — Ո՛ւր պիտի ըլլան, ներսի սրահը: Ամենքս ալ
հաւաքուինք ու ընելիքնիս որոշենք: Ա՛լֆօնս, դուն սա
երեք ոսկին ա՛ռ, ըմպելիքներն ու մրգեղէնները պատրաս-
տէ, դուն ալ Ֆրէտէրիք, նուազածուները սակարկէ:

Ֆրէ — Այս ամենը աղէկ, բայց քեզի բան մը պիտի ը-
սեմ, հօրեղբորդ ինձ գրած նամակը աճապարանօք կարդա-
լուս, քանի մը տող յետ գրութեանը դեռ չեմ կարդացած.
տեսներք ի՞նչ է գրեր:

Ալէք — Կարդա՛ նայինք:

Ֆրէ (Նամակին յետ գրութեանը աչիւն անցունելէ ետք) — Ա՛յ,
ա՛յ, ա՛յ, տեսա՞ք մի փորձանքը, կեցէք, օրիորդներ մի՛
կանչէք, որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր, խնդիրը կնճռատեցաւ:

Ֆրան — Խեր ըլլայ, ի՞նչ կայ որ...

Ալֆ — Կարդացէ՛ք որ հասկնանք:

Ֆրէ — Հօրեղբայրդ կ'իմացնէ որ այսօր ժամը 9ին հոս
գալով, յաղարկատրութեանդ հանդէսին ներկայ պիտի
գտնուի, և իր վերջին համբոյրը պիտի դրօշմէ եղեր քու
պող ճակատիդ:

Ալէք — Տղայութիւն չուզեր, Ֆրէտէրիք, կատակի ալ
ատեն չէ. ողջ եղած ատենս զիս չի համբուրողը մեռնելէս
ետքը զիական կը համբուրէ՞:

Ֆրէ — Ահա դուք ալ նայեցէք թէ սո՞ւտ է ըսածս: (Հե-
գելով) հօ այր մէն՝

Ամենքը — Համ:

Ֆրէ — Բէն ոյր

Ամենքը — Բոյր,

Ֆրէ — Համբոյր:

Ամենքը — Համբոյր:

Ալէք — Է՛յ, հիմա ի՞նչ պիտի ընենք:

Ֆրէ — Իրաւ որ ես ալ չգիտեմ:

Ալֆ — Խնդալս փորս մնաց:

Ալէք — Ժամը քանի՞ն պիտի գայ, ըսիք:

Ֆրէ — Իննին:

Ֆրան — Այս հաշուով, հիմակ ուր է նէ կուգայ:

Ֆրէ — Բայց ասոր ճար մը գտնելու ենք:

Ալֆ. — Ինձի հարցնէք նէ՛ իրաւցնէ մեռնելէ ուրիշ ճար
չի կայ:

Ալէք — Ի՛նչ, 60 ոսկիի համար մեռած ունի՞ս մի:

Ալֆ — Դուն գիտես, բայց գոնէ մեռած ձեւանալու է,
ապա թէ ոչ, խարդախութիւնը մերկապարանոց կ'ըլլայ:

Ֆրէ — Անանկ է, ուրիշ ճար չի կայ, սուտ մեռել պիտի
ըլլաս. արդէն որոշումնիս ալ ասանկ չէ՞ր:

Ալէք — Բայց եթէ հօրեղբայրս հիւանդութիւնս հասկնա-
լու համար զիս դարմանող բժիշկը տեսնել ուզէ...

Ֆրան — Ֆրէտէրի՛ք, դուն դասերուդ մէջ մեղմէ յառա-
ջադէմ ես, չինձու մօրուք մը ու ծայրերը երկայն վիզնոց
մը դնելով Լատիներէնի պէս քանի մը բառ կ'արտասանես,
Ալէքսին դարմանող բժիշկը եղած կ'ըլլաս. ես ալ, թաղումը
կատարող քահանան կ'ըլլամ, ասանկով, ժարդուկին ձեռքէն
ինչ փրցունենք նէ՛ շահ է:

Ալֆ — Է՛, ես ի՞նչ պիտի ընեմ, ինձի ալ պաշտօն մը:

Ֆրէտ — Դուն ալ դեղագործ կը ձեւանաս ու տուած դե-
ղերուդ փոխարէնը կը պահանջես:

Ալէք — Արդէն բաւական ալ Լատիներէն գիտես:

Ֆրան — Ապրինք, բարեկամներ, որոշուեցաւ:

Ալէք — Ժամը քանի՞ն է արդեօք:

Ֆրէ (Նայելով) — Ժիշդ ութ ու կէսն է. կէս ժամէն մար-
դուկնիս հոս կը հասնի:

Ալէք — Ուրիշն Ֆրանսուս, գնա՛յ մեր բարեկամուհիները
վարպետութեամբ մը համոզէ որ հիմակու հիմա հոս չի գան:

Ֆրան — Դուք անհոգ եղէք, ահա կ'երթամ. (Վր մեկնի):

Ալէք — Հիմա մենք ի՞նչ պիտի ընենք:

Ֆրէ — Ընելիքնիս յայտնի է. սա սեղանին վրայ պիտի

երկնաստ, մեռել ձեւանաս, շունչդ պիտի բռնես, չի պիտի հազաս, չի պիտի փռնգաստ. ձերմակ սաւանի մէջ քեզ կը փաթթենք, գլխուդ վերեւն ալ ճրագ մը, եղաւ գնաց. ծերունին ալ պիտի կլէ:

Ալէք — Ուրեմն շուտ ըրէք, ժամանակը կ'անցնի:

Ալֆ (Սաւանը ֆրէսերիգին տալով) — Ա՛ռ, նայինք:

Յրէտ (Ալեքսիին) — Պառկէ նայինք. (Ալեքսի սեղանին վրայ կը տարածուի, սաւանով կը ծածկեն, գլխուն վերեւն ալ վառուած ճրագ մը կը դնեն):

Ալէք — Բայց ես հոս պիտի խեղդուիմ:

Յրէ — Բան չես ըլլար. հա՛, կեցիր, կտրելորը մոռցանք, քիչ մը բուտրալով սա երեսիդ կարմրութիւնը անյայտացնելու ենք: (Բուտրալ կը քսէ):

Ալէք — Հէ... հէ... հէփփփ:

Յրէ — Ա՛, այդ չեղաւ, միթէ մեռելը կը փռնգատայ:

Ալէք — Թը՛շուառական, այդ փոշին եթէ քու հանգուցեալ մեծ մօրդ քիթին ալ թխմին կը փռնգատայ:

Յրէ — Լո՛ւ, ոտքի ձայն կայ, ինքն ըլլալու է, պառկէ՛, մ'երեւար. (Լալով) ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Տ Ե Ս Ի Ա Ե.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՖՐԱՆՍՈՒԱ, ԵՏՔԸ ՄՈՒԶԱՐ

Յրան (Լալով կը մտնէ) — Ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ.

Յրէտ — Հէ՞, ո՞վ է:

Ալէք (Նստելով) — Հէ՞:

Յրէ — Ի՛նչ դգում գլուխ մարդ ես, Յրանսուա. սիրտս փրթաւ. քու ըլլալդ չիմացնես:

Յրան — Ի՛նչ գիտնամ, եղբայր, ներս մտած ատենս լաւու ձայներնիդ ատենելովս կարծեցի թէ ձերուկը եկեր է:

Ալէք — Օրիսրդները համոզեցի՞ր:

Յրան — Մի՛նչեւ որ համոզեցի, խերս անիծուեցաւ. բայց եթէ ուշանաք՝ իրենք հոս պիտի գան:

Ալէք — Զը՛լար, չը՛լար. ձերուկին հոս եղած ատենը եթէ անոնք վրայ գան, կը խայտառակուինք:

Յրան — Անհոգ եղիք, ես զերենք կը համոզեմ:

Ալֆ (Վազելով) — Լո՛ւցէ՛ք, մարդուկնիս եկաւ. տանդու խէն վեր կ'ելլէ... ամեն մարդ իր գործին. (Ֆրանսուա կը մեկնի), Ալէքսի, շուտ ըրէ, պառկէ՛, շունչ մ'ա՛ռներ, (Ֆրէսերիգի հետ կուլայ) հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ.

Մուշար (Լալով կը մտնէ) — Ա՛հ, հի՛ւ, ի՛ւ, ի՛ւ, խեղճ եղբորորդիս, արդեօք ի՛նչ վիճակի մէջ պիտի տեսնեմ զինքը. սա տարիքիս մէջ, սա կսկիծը տեսնելու էի: Ա՛հ, ինչո՞ւ զիս աշխարհիս երեսը մինակ կը թողուս, դու որ իմ մխիթարութիւնս էիր:

Յրէտ — Տէ՛ր իմ, մխիթարուեցէ՛ք, այդչափ կսկիծը ցաւալի արկածի մը պատճառ կրնայ ըլլալ ձեզի համար:

Մուշ — Ո՛հ, ձգեցէք որ քիչ մը լամ. խեղճ եղբորորդիս, սա ի՛նչ ծանր հարուած էր որ իմ սրտիս տուիր. (Մեկնուի) թեհեաւ ատենք իր բարեկամներն են, (Բարձր) բարի լոյս ձեզ, պարո՛ններ:

Յրէտ — Բարի իրիկուն. պարո՛ն:

Մուշ — Առտո՞ւ է մի իրիկուն. խելքս գլուխս չէ որ:

Յրէ — Երկու օր է որ մեր գլուխն ալ խելք չի մնաց, այս տղուն մահը անմխիթար կերպով խոցոտեց ամենուս սիրտը:

Մուշ — Աս տարիքին մէջ, այնչափ ուսմունք սորվելէն ետքը պէ՞տք էր որ մեռնէր. դեռ տասն օր առաջ ինձի նստակ գրեց, հիւանդութիւն մը՝ բան մը չունէր:

Յրէ — Իրաւունք ունիք, պարոն, բայց պէտք է գիտնալ թէ հիւանդութիւն ըստա՞ծը ամուսն օրունս չի նայիր, մէկէն ի մէկ կուգայ ու կ'առնէ կը տանի: Թէպէտ եւ զինքը ազատելու համար մեր ձեռքէն եկածը ըրինք, բայց նենգաւոր մահը մեր ամեն ջանքերը ոչնչացուց:

Մուշ — Ըսել է որ սաստիկ իջուածք մըն էր:

Յրէ — Ո՛հ, իջնելու ելնելու բան մը չունէր. ծառանիդ՝ հանգուցեալին թէ սրտակից մտերիմը եւ թէ բժիշկն ըլլալու, վայրկեան մը իսկ քովէն չի հեռացայ:

Մուշ — Ի՛նչ էր իր հիւանդութիւնը:

Յրէ (Շուտաւ) — Բան... ինքը... բանը, այսինքն գիր գրած ատենը յանկարծ ջիղերը բռնուեցաւ, տենդային հիւանդութեան մը առաջին ատենելու համար անմիջապէս ոտքերը տաք ջուրը դնել տուի:

Մուշ — Ո՛հ, սոսկալի՛ բան:

Յրէ — Ասոր վրայ՝ քիչ մը աչքերը բացաւ, ո՛հ, երանի՛ թէ չի բանար, վրան զի սկսաւ սաստիկ ցաւեր զգալ ու մարդուս սիրտը գալարող աղիկաւոր ձայներ արձակել. վերջապէս, ժամը... ժամը...

Ալէք — Եօթնին:

Ալֆ — Ութնին:

Ֆրէ — Իննին հոգին աւանդեց:

Մուզ — Վահ, դժբաղդ եղբորորդիս. հիւ, հիւ, հիւ. բայց պարոն, քանի որ դուք բժիշկ եմ կ'ընէք, անշուշտ իր հիւանդութեան ինչ ըլլալը գիտէք. ըսէք, ինչէն մեռաւ:

Ֆրէ — Ինչէն պիտի մեռնի, այս հիւանդութեան լատինա-թուրքէն անունը՝ «Ամուրու, անկուսիու, անարծաթիս» է: Իր զոհողին մէջ խել մը Քուրսք լիֆաներում, ազուա ի-թամ կողեղին ջղերուն թուլութենէն յառաջ կուգայ տենդը. ահա դեղագործն ալ այս պարոնն է. կրնաք իրեն հարցնել, այնչափ զօրաւոր դեղեր տուի, բայց թշուառական հիւանդութիւնը ամենեւին կարեւորութիւն չտալով անոնց՝ իւր կամակորութեամբը յաղթեց:

Մուզ — Անշուշտ թէ՛ զօրաւոր և թէ՛ սուղ դեղեր:

Ալֆ — Ո՛չ, ընդհակառակը խիստ աժան և օգտակար դեղեր. եթէ անանց անունը լսէք, դուք ալ հիւանդանալու փափաք մը կ'ունենաք:

Մուզ — Աստուած չընէ. եթէ ես հիւրնդնամ, քիչ մը կալժեբակ (սրեարեհեպիի մանուկի) կ'առնեմ:

Ֆրէ — Ուրիշ ալ տուինք հանգուցեալին, բայց...

Ալֆ — Գրիկս ալ տուինք, արիւն ալ տուինք, բայց ամենեւին օգուտ մը չըրաւ:

Ֆրէ — Հիւանդութիւնը խիստ զօրաւոր ըլլալուն՝ զմեզ հոս ձգեց, գնաց. ա՛հ, հիւ, հիւ, հիւ, հիւ:

Մուզ (Կուլայ) — Հիւ, հիւ, գոնէ դուք մի՛ լաք, հիւ:

Ալէք (Պառկած ծեղիք) — Հէփշո՛ւ:

Մուզ — Հէ՞, ադ փոնգտացողը ո՞վ էր:

Ֆրէ — Ես էի, պարոն:

Մուզ — Ուրեմն խեր ըլլայ:

Ֆրէ — Շնորհակալ եմ: (Կամաց մը Ալեքսիի) Ի՞նչ ապուր կ'ուտես, տղայ, փոնգտալու ատե՞նք գտար:

Ալէք (Կամաց) — Եղբայր, ի՞նչ ընեմ, քիթս սարսափելի կերպով կը կեռայ, հէփշո՛ւ:

Ֆրէ (Շուտեղով Մուզուի կ'ըսէ) — Խեր ըլլայ, պարոն:

Մուզ — Ի՞նչպէս, փոնգտացողը ե՞ս էի:

Ալֆ — Այո՛, պարոն, դուք էիք:

Մուզ — Շատ բան, շատ բան, շնորհակալ եմ. այն աստիճան շուարեր եմ սրտիս ցաւէն որ ըրածս չգիտեմ:

Ալֆ — Բնականաբար այդպէս կ'ըլլայ, տէր իմ:

Ալէք — Հէփշո՛ւ:

Ֆրէ (Կամաց) — Այ՛ գետինն անցնի քիթդ. (Ալֆօսփին) անցած ըլլայ, բարեկամ:

Ալֆ — Շնորհակալ եմ:

Մուզ — Այս անգամ փոնգտացողը դ՞ուք էիք:

Ալֆ — Այո՛, պարոն, ես էի:

Մուզ — Ուրեմն խեր ըլլայ:

Ալֆ — Շնորհակալ եմ, պարոն:

Մուզ — Ո՞ւր է, դեղերուն հաշուեցուցակը չի տեսնք տակաւին. ես պարտք չեմ սիրեր:

Ալֆ — Բայց ... տէր իմ ... ո՛չ, ո՛չ:

Մուզ — Է՛, է՛, ես այնտեղուանքը չեմ. եղբորորդիս չեմ ուզեր պարտքով պառկեցնել, հիմա պիտի վճարեմ:

Ալֆ — Բայց ես իմ սրտակից բարեկամիս համար ըրած ծախքերս բերանս անգամ առնել չեմ ուզեր:

Ֆրէ — Ո՛չ, միւսիւ Ալֆօնս, այնպէս չէ. (Կամաց) Ի՞նչ ապուր կ'ուտես կոր, (Բարձր) Թողէք որ պարոնը ուզածին պէս ընէ. ասոնք հին մարդիկներ են, մեզի պէս պարտական մնալէ չեն խորթիր:

Ալֆ — Այդ ուրիշ խնդիր. ուրեմն պարոնին կամքը յարգելու եմ: Ահաւասիկ դեղօրէից հաշուեցուցակը, բայց խռթին Խտալերէն է, եթէ կը հրամայէք՝ կարդամ:

Մուզ — Ձեզի ձանձրութիւն չըլլար նէ՛ կարդացէք, եղբորորդուս ինչ տեսակ դեղերով մեռնիլը կ'ուզեմ հասկնալ:

Ալֆ — Շատ աղէկ պարոն, ուրեմն մօիկ ըրէք (Կարգալով) «Բարիդի մէջ առաջին կարգի դեղարան մը ըլլալով, 1863ին արծաթ և 1866ին ոսկի շքադրամով վարձատրուած համաւաւոր Պ. Ալֆօնս տը Զըմպրնի, Հօգման Եւստաման և Հօֆմանի կողմէ պատրաստուած դեղերը որ...»

Մուզ — Ներեցէք, պարոն դեղագործ, այդ երկայն յառաջաբանը անցէ՛ք, դեղերուն անունը ըսէք:

Ալֆ — Ահա կը սկսիմ. առաջին անգամ «Ափուա սիջիլիդի սօֆար եւ մեքա բօլօրա, նաև Ելեանֆաթի բօլօրա բօլօսում, բօլօր քեսիի ճիլ բաբօմաթում, սուսիլի, գուսիլի, սեսիլի ...»

Մուզ — Սէտլի՞ճ ալ տուիք:

Ալֆ — Այո՛, պարոն, քանի որ սէտլիճը կը ճանչնաք, անոր ինչ աստիճանի զօրաւոր դեղ մը ըլլալն ալ անշուշտ գիտէք. անկէ զատ տուինք նաև Ագուա միգրալիս, արու

պի չիմեալիս, բօրե բօրբօր բօրմ բրե, չիթիքա բօմ եւ տում, գօգտում սի գօգտում, բօյօրե սի բօյօրում...

Մուշ — Աս ո՞րչափ մօմ գրեր էք գեղերուն մէջ:

Ալֆ — Տօգթօրին հրամանը ասանկ էր: Մտիկ ըրէք, նոյն օրը իրիկունսն դէմ Պարոն տօքթէօրին 11րդ գեղադիրն էր. Բեքեքսի, Բեքի, Բեքունի, պրապիչի, Բեքեմս, սի գառ, սի գուար, վերջը չիգար, ուվիռ, մուվիռ, չուսուիր, խեյֆ չիասնիր:

Մուշ — Հէ', հէ', ի՞նչ ըսիր:

Ալէք (Շարունակելով) — Մեքեքսի Բեքմիդ, Բեքնուռ, մարսիս, Բաքեչի, Բաքեչսի, մուսեքե, մուսիքիսի, Բաքիեօր, Բաքանաւի, Բաք օսեալ, Բաք աւանագ...

Մուշ — Աղբար, եղբօրորդիս այս ամենը կ'ընէ:

Ալֆ — Ուշեր չուզեր պիտի կ'ընէր:

Մուշ — Շատ բան, ի՞նչ զարմանալի անուններ:

Յրէ — Մի՛ զարմանա՞ք պարոն, այս ամենը նոր գտնուած գեղեր են:

Մուշ — Ի՞նչ որ է, գումարը ըսէ՛:

Ալֆ — Շատ աղէկ, գումարը որ լատիներէն է, պիտի կրնաք հասկնալ. գրեիս տղրուկ, օշարակ, կակթերակ, փոշի, մոշի ալոսքն հանդերձ 575 ֆրանք 75 սանդիւմ:

Մուշ — Խեղճ Ալէքսիս. աղէկ ա՛, պարոն տօքթօռ, այսչափ գեղը շատ չէ՞ր իրեն համար:

Յրէ — Ընդհակառակն քիչ գալուն համար մեռաւ. ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուշ — Մի՛ լաք, մի՛ լաք, իմ սիրտս ալ թունդ մի՛ հանէք. (Ալեքսիի ստակ տալով) փառք Աստուծոյ որ խըղճահար գեղագօրծի մը հանդիպեցանք, եթէ անգութ եւ անկարեկիր մէկը ըլլար, ստկուած սոխի պիտի դարձնէր զիս:

Ալֆ — Երանի՛ թէ ինքը ողջ ըլլար եւ ես ասոնք չառնէի:

Յրէ — Ի՞նչ օգուտ, բարեկամս, միտթարուելու ենք:

Ալֆ — Ո՛հ, գոնէ վերջին անգամ զինքը տեսնեմ. հի՛ւ:

Յրէ (կամաց) — Ուրախութենէդ կուտաս, այնպէս չէ՞:

Ալֆ (Նոյնպէս) — Լո՛ւ, 25 նարուէոն բրցուցի:

Մուշ — Իրաւ հաւատարիմ բարեկամներ են եղեր:

Ալֆ — Մնաս բարով սիրելի Ալէքսի, ընդունէ՛ իմ յետին ողջւոյնս. (Մուգարի) ձեր հրամանաւը կը մեկնիմ, պարոն:

Մուշ — Ա՛հ, չնորհակալ եմ, հի՛ւ, հի՛ւ: (Ալֆ. կը մեկնի): Աս աղեկտուր տեսարանին առջեւ մարդ եղիր ու գիմացիր,

հի՛ւ, հի՛ւ: Ո՛հ, ներեցէք Պ. տօքթօր, ձեր այցելագիրնը չի մոռնանք. առէք սա քսակը, կը յուսամ թէ դո՛հ կը մնաք:

Յրէ — Ի՞նչ կ'ընէք, պարոն, ես իմ բարեկամիս մատուցած փոքրիկ ծառայութեանս փոխարէն բան չեմ ուզեր:

Մուշ — Աղէկ. բայց դուք ալ արհեստը ձրի չէք սորվէր:

Յրէ — Շատ իրաւացի են ձեր այդ խօսքերը. արհեստը սովորելու համար շատ ծախք ըրած ենք, բայց ի՞նչ կ'ըլլայ, ես իմ բարեկամիս համար 20 այցելագիրն, այսինքն 20 ոսկի չառնելովս չեմ կործանիր:

Մուշ (Մեկուսի) — Ըսել է որ 20 ոսկի տալու է. (Բարձր) կը յուսամ թէ ատոր մէջ 20 ոսկի պիտի գտնէք, բայց եթէ...

Յրէ — Հոգ չէ, պակասածը ետքն ալ կրնաք զրկել:

Մուշ — Եղբօրորդույս ընկերներէն Պ. Յրէտէրիգը անգամ մը տեսնել կ'ուզէի, որ ինծի նամակ մը զրկած էր:

Յրէ — Այն անձը այս միջոցիս յուզարկաւորութեան հանդէսին կարգադրութեամբը զբաղած ըլլալուն, աւա՛ղ, չպիտի կրնաք զինքը տեսնել:

Մուշ — Մեղք որ զինքը չի տեսած պիտի մեկնիմ, իմ վերջին համբոյրս տարտաղդ Ալէքսիի ճակտին գրոշմելէս ետքը, երկաթուղին չփախցնելու համար պէտք է որ աճապարեմ: Ուստի Պ. Յրէտէրիգը տեսնելով՝ իմ կողմէս բարեւ խօսեցէք, չնորհակալութիւնս յայտնեցէք, ու թէ որ եղբօրորդիս մանր մունր պարտքեր բրած է, ինծի նամակաւ մը թող իմացնէ որ վճարեմ, ասկէց զատ, անոր ունեցած կարասիները գիրքերը թող ինծի զրկէ, իր յիշատակին համար պիտի պահեմ ու միտթարուեմ. ուրեմն ազնիւ պարոն, օգնէ ինծի որ վերջին համբոյրս գրոշմեմ:

Յրէ — Եկէք տէր իմ, թիւս մտէք, բայց կ'աղաչեմ, ինքզինքնիդ բռնեցէք որ գէշութիւն մը չպատահի ձեզի:

Մուշ — Ա՛հ, ինծի համար եղաւ ըլլալիք (Կը մօտենայ), ո՛, իմ երկու աչքերուս լոյս Ալէքսիս, ի՞նչպէս չի լամ քու երիտասարդութիւնդ, գեղեցկութիւնդ, ուսմունքդ, (Կը հաւաքուի) հոգիդ թող հանդարտի, քաւեալ լիցին քեզ մեղքք, ամեն ըրածներդ կը ներեմ, յաւիտեանակալութեան մէջ հոգիդ արգարներուն դասակից ըլլայ, մի՛ մոռնար զիս, Ալէքսիս...: Աղէկ միտքս եկաւ, Պ. տօքթօր, երկաթուղին ժամը քանի՞ն կը մեկնի:

Ֆրէ — Ութ ու կէսին. 10 վայրկեան ժամանակ ունիք:
Մուզ (Իւստ անցած) — Տառը վայրկեան մի, ուրեմն մեկ-
նիմ, բայց ա՛հ, ի՞նչպէս պիտի բաժնուիմ այս դազադէն:

Ֆրէ — Թող երկինք մխիթարէ զձեզ, պարոն, ձեր յոյսը
անոր վրայ դրէք, երկաթուղին չի փախցնելու համար ալ
աճապարեցէ՛ք, երթաք բարեաւ. շատ մի՛ լաք, մի՛ ողբաք,
ձեր եղբորորդին հիմա երկնից մէջ արդարոց բնակարանը
հանգչած է. երթաք բարեաւ:

Մուզ — Շնորհակալ եմ, Պ. տօքթօն, շնորհակալ եմ.
չի մոռնաք իմ բարեւներս Պ. Ֆրէտէրիգին իմացնել:

Ֆրէ — Շատ աղէկ, շատ աղէկ, բայց կ'ուշանաք:

Մուզ — Ահա կ'երթամ: Տեսա՞ք, պիտի մոռնայի, իմ կող-
մէս աղաչեցէ՛ք Պ. Ֆրէտէրիգին որ օր մը իր այցելութեամբը
զիս պատուէ: (Անապարանով կը մեկնի):

Ալէք (Տեղէն ցատկելով) — Վերջապէ՛ս, գնա՛ց:

Ֆրէ — Այո՛, գնաց. (Ալէքսի քրակալա բսելով կը պարէ),
այ, այ, այ, պառկէ՛, պառկէ, մարդը ետ դարձաւ: (Ալէքսի
կը շուարի եւ հակառակ կողմը կը պառկի) ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուզ (Կը մտնէ) — Ադ ի՞նչ է, դուք տակաւին կուլա՞ք:

Ֆրէ — Ո՛հ, քանի որ իր դէմքը կը դիտեմ, չեմ կրնար
արցունքս բռնել. բայց դուք ինչո՞ւ վերադարձաք:

Մուզ — Բխտախտի տուփս հոս մոռցեր եմ:

Ֆրէ — Առէք ուրեմն և ճամբէն մի՛ մնաք: (Կուտայ)

Մուզ — Հի՛ւ, հի՛ւ, գոնէ մէյ մ'ալ համբուրեմ զինքը,
նոյնպէս և ձեզ (Երկուքն ալ համբուրելէ ետք կը մեկնի):

Ֆրէ — Վերջապէ՛ս կորսուեցաւ: Ե՛լ նայինք, պարոն:

Ալէք — Ո՛չ, ո՛չ, մինչեւ որ աղէկ մը չի հեռանայ, տեղէս
չեմ երեւար:

Ֆրէ (Պատուհանէն նայելով) — Բայց ահա կառքը նստաւ
ու մեկնեցաւ:

Ալէք — Ուրեմն աշուրնիս լոյս, նորէն աշխարհք եկայ:

Ֆրէ — Այո, բայց միտքս բան մը եկաւ, հիմա որ դուն
մեռած ես հօրեղբորդ համար, ասկէ ետքը ի՞նչպէս պիտի
յաջողիս անոր ձեռքէն ստակ քաշել:

Ալէք — Շատ դիւրութեամբ. երբ նա իմանայ թէ մեր այս
ըրածը իրեն համար խաղ մ'էր և ես ամուսնացեր եմ Ֆլօ-
րինիս հետ, կաթուած պիտի իջնէ սրտին, ու ինքը որ ար-
դէն հիւանդոտ ծեր մ'է, շուտ մը անգիտի աշխարհք պիտի

ճամբորդէ. իր ձգելիք հարստութեան միակ ժառանգորդը
ես եմ, հետեւաբար պիտի հարստանամ:

Ֆրէ — Ա՛յ չարաճճի, չըսե՛ս, միշտ կատուի պէս չորս
ոտքի վրայ պիտի իյնաս (Ներսէն աղջկանց ձայները կը լսուին):

Ալէք — Աս ինչ աղմուկ է:

Ֆրէ (Նայելով) — Մերիններն են, հոս կուգան:

Տ Ե Մ Ի Լ Զ.

ՆՈՅՆԲ, ԱԼՖ., ՅՐԱՆ. ԵՒ ՕՐԻՈՐԴԲ, ԵՏՔԸ ՄՈՒԶԱՐ

ԱԼՖ — Ահա եկանք. անցած ըլլայ, միւսիւ Ալէքսի:

Ալէք — Շնորհակալ եմ:

Ֆլօրին — Կը շնորհաւորեմ այս յաջողութիւնդ, Ալէքսի:

Ալէք — Շնորհակալ եմ, Ֆլօրին, քու սիրոյդ համար
մինչեւ անգամ միւսայ:

Ֆրան — Օն, ուրեմն, ի պար:

Ամենքը — Այո՛, ի պար:

Ֆրէ — Ավանթի, մսզիգ:

(Նուագածուները գասրի մը կը զարնեն, ամենքն ալ կը սկսին
պարել, այն միջոցին Մուզար կը մտնէ եւ մեջտեղը կը կենայ.
պարողները յանկարծակիի եկած, Ալէքսին չի ցուցնելու համար
զայն կը քցապատեն):

Մուզ — Ինչո՞ւ կեցաք, պարոններ, շարունակեցէ՛ք. ո՞ւր
է նայիմ սա անգիտի աշխարհք ճամբորդող սրիկան (Կը փնտռէ
կը գտնէ ու ականջէն փաշելով) հո՞ս ես պարոն, ողջնացա՞ր,
թշուառական, հիմա ի՞նչպէս ձեռքէս պիտի ազատիս:

Ալէք (Յունգի վրայ) — Ա՛հ, սիրելի հօրեղբայրս, գթու-
թիւն, գթութիւն:

Մուզ — Լռէ՛, թշուառական, լռէ՛. ալ ասկէ ետքը քու
հօրեղբայրդ չեմ. դուն ինծի համար մեռած ես. սուտ մե-
ռել ըլլաս, այս տարիքիս մէջ զիս այնչափ հեռուններէն մին-
չեւ հոս բերես, ստակէ հանես ու մօրուքիս խնդաս, (Ամե-
նուն) ես ձեր խաղալի՛քն եմ, թշուառականներ, հիմա ար-
դարութեան պիտի յանձնեմ զձեզ:

Ֆրէ — Ո՛հ, տէր իմ, չնորհ, գթութիւն:

Մուզ — Անգիտ կորսուէ՛, կօշիկիս կտորը, տօքթօն, հէ՛.
քիթիդ ակնոց մը անցունելով կարծեցիր թէ պիտի խաբե՞ս
զիս, բաղդախնդիր թշուառական:

ԱԼՖ — Ո՛հ, տէր իմ, ներողութիւն, ներողութիւն:

Մուզ — Վայ, վայ, վայ, քսակահատ թշուառական,

դուռն ալ մի հոս ես, ո՛վ կոկորդիլոս, ագուա միջալիս, տը
չինալիս, վիզիթալիս, բատիչի սէմ, կ'ուտուի, չուտուի,
խելք չի հասնիր, վերջը չիգար. հէ՞, քեզի թշուառական,
նզովից ծնունդ քեզի, ըսել է որ դուք առաջուց խօսք մէկ
ըրած զիս սօթտելու ելեր էք. աղէկ, աղէկ, հիմակ ալ պատ-
րաստուեցէք պատիժնիդ կրելու:

Ամենքը — Ո՛հ տէր իմ, գթութիւն:

Մուգ — Անդին կորսուեցէ՛ք:

Ալէք — Քանի որ այնչափ անգութ կ'ըլլաք մեզի, գոնէ
իմ նշանածիս գթացէ՛ք:

Մուգ — Ի՞նչ, նշանածդ մի՛, ադ ի՞նչ ըսել է:

Ալէք — Ահա երկուքնիս ալ ծունդի վրայ եկած, կ'աղա-
չենք (Ֆլորիսի հետ ծուցի վրայ):

Մուգ — Ի՞նչ ըսիր, ի՞նչ, չհասկցայ:

Ալէք — Իմ նշանածս է այս. գթա՛ մեզի, հօրեղբայր:

Մուգ — Վա՛յ, առանց ինծի հարցնելու նշանուե՞ր ես ալ,
չուտ, ոստիկան մը:

Ամենքը (Աղաչելով) — Մի՛ ընէք, պարոն, գթացէ՛ք:

Մուգ — Չէ՛, անդին կորսուեցէ՛ք:

Ալէք — Էհ, քանի որ դուք այդչափ անգութ կ'ըլլաք, ես
ալ այս վայրկեանիս ապրելէ պիտի դադրեմ ինքզինքս այ-
րելով (ձրագր կ'առնէ):

Ֆրէ (ձրագր ձեռքէն առնելով) — Ի՞նչ կ'ընես, խենդեցա՞ր:

Մուգ — Չէ՛, չէ՛, ատանկ ձեւերդ ա՛լ կ'ըլլո՞ւ չկայ, գերեզ-
մանը բանալով եթէ մէջը մտնաս՝ նորէն չեմ հաւատար:

Ֆրէ — Բայց այս աստիճան անգթութիւն չըլլա՞ր. ահա կը
խոստովանինք թէ յանցաւոր ենք, ներէ՛ ըսինք, բան մըն
էր եղաւ, ալ ի՞նչ ընենք, այս ամենը որ ձեզի 150 ոսկիի
եղաւ, չնչին դուժար մ'է՛, այս աստիճան անգութ ըլլալու չէք:

Մուգ — Չնչին մի՛, կօշիկիս կտորը, դուն 150 ոսկի վաս-
տըկած ունի՞ս:

Ֆրան — Ներեցէք տէր իմ, ամենքս ալ յանցաւոր ենք,
ի՞նչ ընենք, բան մըն էր եղաւ, եկէ՛ք անյիշաչար եղիք և մե-
զի զրկած գուժարովիդ Ալէքսիի ու Ֆլորիսի հարսնիքը ընենք:

Մուգ — Անդին կորսուեցէ՛ք, ատանկ բան չեմ ուզեր, ես
յուզարկաւորութեան հանգէսի եկայ, հարսնիքի համար չեկայ:

Ալֆ — Խօսք մ'ալ ես ըսեմ, պարոն, եկէ՛ք «չէ» մի՛ ը-
սէք, աղուորիկ հարսնիք մը ընենք:

Մուգ — Անդին կորսուէ, կօշիկիս կտորը, դուն ի՞նչ ե-

բտով հետս կը խօսիս:

Ամենքը — Պարոն Մուգար, գթա՛ մի զի, գթա՛:

Մուգ — Ամենեւի՛ն, մտիկ չեմ ընէր:

Ամենքը — Թողութիւն, թողութիւն, ո՛վ հայր Մուգար,
գթութիւն: (Ու զայն գրկելով օդին մէջ կը բարձրացունեն)

Մուգ — Է՛, է՛, բաւական է, հանգիստ թողէք զիս, հա-
ճութիւն տուի. (Մեկուսի) չի տամ ի՞նչ ընեմ, վերջապէս
եղբորորդիս է, իմ արիւնս ըսել է. (Բարձր) ահա հաճութիւն
կուտամ, բայց դուն ալ խոստացիր որ նորէն ասանկ չարու-
թիւն մը չպիտի ընես:

Ալէք (Մուգարի ձեռքը պագնելով) — Ահա կը խոստանամ,
իմ պաշտելի հօրեղբայրս:

Ֆլորիս — Ես կ'երաշխաւորեմ թէ այսուհետեւ ասանկ
բան մը չպիտի ընէ:

Մուգ (Ֆրէսին) — Պարոն ինքնակոչ սօգթօռ, եկուր
սըվոնց Բազկերակները անգամ մը զննէ, նայինք ամուրօս
գօթիս ագօրալիս ունի՞ն մի:

Ֆրէ — Ո՛հ, ո՛հ, ալ ատանկ բան մը չունին, վասն զի ի-
րենց դեղն ու ճարը աղէկ գտան:

Մուգ — Ո՞ւր է նայինք սա առաւ փախաւ դեղագործը.
սօգթօռին Վարդ դեղագիրը թող մէյ մ'ալ կարգա՛:

Ամենքը — Ահ պարոն, անոր ալ ներեցէ՛ք:

Մուգ — Ուզի՞ր, մուզի՞ր, չուտվիր, խելք չի հասնիր, հէ՞:

Ալէք — Անոր ալ ներէ՛ հօրեղբայր իմ, ներէ՛:

Մուգ — Այո՛, քեզի ներելէս ետքը, ուզեմ չուզեմ՝ անոր
ալ պիտի ներեմ. մինակ սա մէկ բանին խելքս չի հասաւ.
պարահանդէս տալու համար երբոր իրար անցաք, մէջընտուդ
գոնէ մէկը ստակ չունէ՞ր:

Ֆրէ — Ամենեւի՛ն:

Աղջկունք — Գրպաննին ծա՛կ է:

Մուգ — Ըսել է որ ամենքնիդ ալ...

Ամենքը — Անկուտի՛ ենք, անկուտի՛:

(Մուգար բարձրաձայն կը խնդայ, Դեռասաճի եւ Դեռասա-
ճուճիք Գուգարանին հետ կ'երգեն):

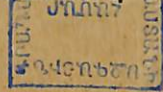
Բարեկենդանի անկուտիներն ենք,

Գիշեր ու ցորիկ մենք հով կը կ'լինք.

Տեսնողը՝ մեզ խիստ հարուստ կը կարծէ,

Կուշար անօթի՛ն վիճակն ի՞նչ գիտէ:

ՎԱՐՍԳՈՅՐԸ Կ'ԻՋՆԷ

1787-2011

200

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԷՍ ԾՆՈՐՀԱԼԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ST. NERSES SHINORHALL
LIBRARY

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0354688

ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉԱԳՄԱԳՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ, ԹԻԻ 29

Թատերական Հրատարակութիւնք

Ներկարարը կամ մեղք և ապաշաւ. Թատերիք.	
5 արարուած, գրեց Տ. Փափազեան	3
Արքայն Զրօսնու (Վիկտոր Հիւկո). Թար. 5 ար.	4
Թէոդորոս Սալհունի կամ Քրիստոնեայ Նահա-	
տակը. ողբերգ 4 արար, գրեց Ս. Գ.	4
Վեցուկէս պորտի ժառանգ մնացած սնտուկը.	
կատակերգ. 1 արար, գրեց Գ. Ռչտունի	2.50
Աւարայրի Արծիւը կամ Վարդանանք, Ս. Բիւ-	
րատ. 5 արարուած	3
Բռնի Ամուսնութիւն (Մոլիէր) Թրգմ. գղ. 1 ար.	1
Երանոս Աղբար կամ Թապալտքեար Վարժապետը	
կատակերգ. 1 արար, Տ. Փափազեանէ	1
Սէրը Բժիշկէ (Մոլիէր) կատակերգ. 3 արար.	
Թրգմ. Տ. Յ. Տէտէեան	3
Ակամայ Բժիշկը (Մոլիէր) կատակերգութիւն ե-	
րեք արար, Թրգմ. Տ. Յ. Տէտէեան	5
Ագահն (Մոլիէր) կատակերգութիւն 5 արար.	
Թրգմ. Տ. Յ. Տէտէեան	4
Երգարան Թատերական, հաւաքածոյ ծիծաղա-	
շարժ երգերու.	5
Մոլորեալ Ճամբորդը կամ Զինուորական Սթե-	
ւան, ծիծաղ. կատ. 1 արար	1
Վերոյիշեալ գրատունը կը վաճառէ զանազան տեսակ	
թատերերգութիւններ և զաւելչական կատա-	
կերգութիւններ, ևն. ևն. ևն.	

11 10
19